

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Τηλ.: 210 4951396, FAX: 210 4951397

Email: agiosgeorgioskorydallou@gmail.com

ΣΕΙΡΑ: «ΕΝΤΥΠΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ»

No 5:

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΥΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

Τά τελευταία χρόνια, ένα από τά θέματα πού ταλαινίζουν έντονα τήν κοινωμία μας, σέ τέτοιο βαθμό, ώστε νά διχάζουν πολλούς, εἶναι τό ζήτημα τῆς καύσης τῶν νεκρῶν.

Βέβαια, στό ζήτημα αὐτό, ἔχει δοθεῖ λύση. Ἡ μέν Πολιτεία ἐπιτρέπει πλέον καί νομικά τήν καύση τοῦ σώματος μετά θάνατον, σέ ὅσους τό ἐπιθυμοῦν, ἡ δέ Ἐκκλησία ἀπευθυνόμενη στά μέλη της, ἀκολουθεῖ τήν παραδοσιακή ἄποψη τῆς ταφῆς τῶν νεκρῶν, μέ τήν προοπτική τῆς ἀνάστασης τῶν σωμάτων.

Ἡ πρακτική τῆς καύσης τῶν νεκρῶν, συναντᾶται σέ ἀνατολικά θρησκευματα, ὅπως στόν ἰνδου-

ισμό, καθώς καί σέ χώρες πού πιστεύουν στήν εἰδωλολατρία. Θεωροῦν ὅτι τό σῶμα, δέν ἔχει ιδιαίτερη ἀξία. Τό ταυτίζουν μέ τόν πόνο καί τήν φθορά καί πιστεύουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος μέ τόν θάνατό του, ἀπελευθερώνεται ἀπό τήν καταδυνάστευση τοῦ ὑλικοῦ σώματος. Ἀντίθετα, ὁ Ἰουδαϊσμός καί τό Ἰσλάμ παραδοσιακά ἀπορρίπτουν τήν καύση, γιατί θεωροῦν τό σῶμα ἱερό καί ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ ταφή εἶναι ἡ σωστή διαδικασία γιά τήν ἐπιστροφή τοῦ σώματος στή γῆ.

Στήν ἐλληνική ἀρχαιότητα, ὑπῆρχαν περιπτώσεις καύσης τῶν νεκρῶν, ὁ κανόνας ὅμως ἦταν ἡ ταφή τους. Κλασσικές ἀποδείξεις

εἶναι ὁ τύμβος τοῦ Μαραθῶνα καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ πάμπολλα ταφικά εὐρήματα (κτηρίσματα) π.χ. στοὺς τάφους τῶν Μυκηνῶν, ὅπου ἐκεῖ ἀνακαλύπτουμε καὶ σκελετούς. Ἀλλὰ καὶ συνεχῶς ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη φέρνει στὸ φῶς νεκροταφεῖα πόλεων, τάφους ἀπλῶν πολιτῶν καὶ ἐνδόξων βασιλέων (π.χ. ὁ τάφος τοῦ Ἀγαμέμνονα στὶς Μυκῆνες).

Τό κλασσικότερο παράδειγμα σεβασμοῦ στοὺς νεκρούς, ἀναφέρεται στὴν τραγωδίᾳ τοῦ Σοφοκλῆ «Ἀντιγόνη», ἡ ὁποία ἔθαψε τὸν «προδότη», κατὰ τὸν Κρέοντα, ἀδερφό της.

Ἀξίζει ἰδιαιτέρως νὰ ὑπογραμμιστεῖ τό ἐξῆς: Ἀκόμη καὶ στίς περιπτώσεις πού ἔκαιγαν τό νεκρό σῶμα, ἀκολουθοῦσε ἡ ταφή τῶν ὁστῶν μέ τίς ἀνάλογες τιμές. Συνέλεγαν τὰ ὁστᾶ, τὰ τοποθετοῦσαν σέ πολυτελεῖς λάρνακες καὶ στὴν συνέχεια τὰ ἔθαβαν.

Στὴν σύγχρονη Ἑλλάδα, μέ τούς Νόμους 3448/2006, 4277/2014 ἐπιτρέπεται ἡ ἀποτέφρωση τῶν νεκρῶν καὶ προβλέπεται ἡ ἴδρυση Ἀποτεφρωτηρίων. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐξέδωσε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2959/29-10-2014 ἐγκύκλιό της «Περὶ κα-
νονικῶν συνεπειῶν τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν», μέ τὴν ὁποία ἀπαγορεύει τὴν τέλεση Νεκρώσιμης

ἀκολουθίας σέ μέλη τῆς Ἐκκλησίας πού ἐπέλεξαν τὴν καύση. Στίς 30/9/2019 ἔγινε ἡ ἑναρξη λειτουργίας τοῦ πρώτου (καὶ μοναδικοῦ πρὸς τό παρόν), Ἀποτεφρωτηρίου τῆς χώρας, στή Ριτσώνα Εὐβοίας. Ἐκτοτε, ἡ ἀποτέφρωση ἔγινε πρακτικὰ ἐφικτὴ καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Προκειμένου νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι ἡ ὅλη διαδικασία τῆς ἀποτέφρωσης ἐνεργεῖ κατὰ τρόπο βίαιο καὶ πολὺ ὑποτιμητικὸ στὸ ἀνθρώπινο σῶμα, θὰ ἀναφερθοῦμε ἐν συντομίᾳ στὴν ἐν λόγω διαδικασία.

Τό νεκρό σῶμα καίγεται σέ κλίβανο σέ θερμοκρασία τῶν 1.400-2.100 βαθμῶν κελσίου, ἐνῶ μετὰ τὴν καύση, ὁ σκελετός καὶ τὰ ὁστᾶ πού ἀπομένουν, ρίχνονται σέ ἠλεκτρικὸ σπαστήρα ὁστῶν (μίξερ). Ἐκεῖ κονιορτοποιοῦνται, συλλέγεται ἡ σκόνη σέ δοχεῖο (τεφροδόχο) καὶ παραδίδεται στοὺς οἰκείους τοῦ ἀποτεφρωθέντος. Ὁ ὅρος «ἀποτέφρωση», εἶναι παραπλανητικός. Στὴν πραγματικότητα, δέν γίνεται μόνο καύση, ἀλλὰ καὶ θρυμματισμός τῶν ὁστῶν τοῦ νεκροῦ σώματος, οἱ δέ συγγενεῖς παραλαμβάνουν σκόνη θρυμματισμένων ὁστῶν καὶ ὄχι τέφρα «στάχτη».

Μέ τὸν τρόπο αὐτό, τό ἀνθρώπινο σῶμα ἐκτίθεται στὴν ἀδηφά-

γο μανία της τεχνολογίας. Κατά την χαρακτηριστική έκφραση του π. Ίουστίνου Πόποβιτς, ή καύση τῶν νεκρῶν συνιστᾷ «πολιτισμένη ἀνθρωποφαγία».

Στόν ἰσχυρισμό πού ἐπικαλοῦνται οἱ διασῶτες της καύσης, ὅτι αὐτή ἀποτελεῖ «ἀξιοπρεπή λύση», ἀπαντοῦμε ὅτι αὐτό, εἶναι κάτι πολύ ὑποκειμενικό. Ὁ πιστός ὁρθόδοξος, θεωρεῖ προφανῶς ἀξιοπρεπή λύση τήν Ἐξόδιο Ἀκολουθία καί ὅλη τήν διαδικασία της ταφῆς.

Ἀναρωτιόμαστε κατά πόσο θά μπορούσε ή καύση νά εἶναι «ἀξιοπρεπής λύση», ὅταν τά νεκρά σώματα θεωροῦνται ἀπορρίμματα καί ἄχρηστα ἀντικείμενα τά ὁποῖα μέ τήν ὅλη διαδικασία παραδίδονται σέ ἕναν βίαιο ἀφανισμό.

Ἡ Ἐκκλησία μας, ἀγκαλιάζει τόν ἀνθρωπο καί ἐνδιαφέρεται γι' αὐτόν καί πέρα ἀπό τόν θάνατό του. Ἀκολουθώντας τήν Εὐαγγελική καί Πατερική διδασκαλία, σέβεται τό ἀνθρώπινο σῶμα σάν δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ, δέν ἐπιτρέπει τήν καύση τῶν νεκρῶν καί δέχεται τήν ταφή.

Στήν Παλαιά Διαθήκη, ὁ ἀνθρωπος μέ τήν δημιουργία του, εἶναι μία συγκεκριμένη ὑπόσταση-πρόσωπο. Δημιουργεῖται ἀπό τόν Θεό «ὡς καλός λίαν». Τό «καλός

λίαν», ἀναφέρεται καί στήν ψυχή καί στό σῶμα του. Τό σῶμα, δέν εἶναι τό «κακό μέρος» τοῦ ἀνθρώπου καί ή ψυχή «τό καλό».

Μετά τήν πτώση τῶν πρωτοπλάστων, ὁ Θεός ἀπευδύνεται σ' αὐτούς μέ τά ἐξῆς λόγια: «Γῆ εἶ καί εἰς γῆν ἀπελεύση» (Γέν. γ' 19). Εἶναι μία ὑπενδύμιση γιά μᾶς, ὅτι δημιουργήθηκε τό σῶμα μας ἀπό χοϊκή ὕλη καί συνεπῶς στό χῶμα τελικά θά πρέπει νά καταλήξει (καί ὄχι νά ἐξαφανιστεῖ μέ τήν καύση). Στό κεφάλαιο 50ο στή Γένεση, βλέπουμε ὅτι ὁ Ἀβραάμ ὅταν ἦρθε στή γῆ Χαναάν, φρόντισε νά ἀγοράσει ἕνα σπήλαιο —καί μάλιστα ἀναφέρεται ή τιμή του (400 ἀργυρᾶ δίδραχμα)— γιά νά θάψει ἐκεῖ τήν γυναῖκα του Σάρρα. Ἐκεῖ ἐτάφη καί αὐτός. Ἐκεῖ ἐτάφη ὁ Ἰσαάκ καί ή Ρεβέκκα, ή Ραχήλ καί κατόπιν ὁ Ἰακώβ καί ή Λεία. Ἀλλά καί ὁ Ἰωσήφ, ὁ γιός τοῦ Ἰακώβ, ὄρκισε τούς Ἑβραίους, ὥστε, ὅταν καί αὐτός πεθάνει, νά πάρουν τά ὀστᾶ του καί νά τά θάψουν.

Ἡ Καινή Διαθήκη, θεωρεῖ αὐτόνοητη τήν ταφή τῶν νεκρῶν. Ἡ ἐτυμολογική προέλευση τοῦ ὄρου «κηδεία», σημαίνει φροντίδα. Μέ τήν ταφή, ἐκφράζεται ή ἀγάπη της Ἐκκλησίας στόν ἀνθρωπο καί ή ἄρνηση βίας πάνω στό σῶμα του. Τούς ἀνθρώπους πού

φεύγουν από τήν ζωή, ἡ Ἐκκλησία τοὺς ἀποκαλεῖ «κεκοιμημένους», διότι βρίσκονται σέ ἀναμονή γιά νά ξυπνήσουν τήν Δευτέρα Παρουσία.

Γιά τήν Ἐκκλησία, ἡ ἀνθρώπινη ζωή δέν κλείνεται σέ δύο ἡμερομηνίες, δέν ἔχει τήν χρονική διάρκεια πού γράφουν οἱ ταφόπλακες. Γι' αὐτό, τοὺς τόπους ὅπου φιλοξενοῦνται τά σώματα τῶν κεκοιμημένων καί διαθέτουν καί αὐτοί ἱερότητα, τοὺς ἀποκαλεῖ «κοιμητήρια».

Τό «σῶμα εἶναι ναός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» κατά τόν Ἀπόστολο Παῦλο (Α΄ Κορ. 3,17). «Ὁ “ναός” αὐτός εἶναι “ἅγιος” καί ὅποιος τόν καταστρέφει, θά καταστραφεῖ ἀπό τόν Θεό» (Α΄ Κορ. 3,17).

Κατά τόν Ἅγιο Ἰωάννη Χρυσόστομο, τό σῶμα μας εἶναι ἱερό.

Μεταξύ σώματος καί ψυχῆς, ὑπάρχει στενότατος δεσμός καί ἐπικρατεῖ ἁρμονία μεταξύ αὐτῶν τῶν δύο στοιχείων τῆς ὑπόστασης τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Πατέρες μᾶς λένε, ὅτι, ἀκόμη καί μετά τόν χωρισμό τῆς ψυχῆς ἀπό τό σῶμα, δέν καταργεῖται ἡ ὑπόσταση. Κατά τόν Ἅγιο Γρηγόριο Νύσσης, ἡ ψυχή, παρά τόν χωρισμό της ἀπό τό σῶμα, γνωρίζει τά μέλη της. Ὅποτε, μέ τή δύναμη καί ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, θά εἰσέλθει πάλι στό δικό της σῶμα καί ἔτσι

θά γίνει ἡ Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν σωμάτων.

Ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ, εἶχε σάν σκοπό νά θεραπεύσει ὅλον τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ἁμαρτία. Γι' αὐτό, ὁ Χριστός, προσέλαβε ὁλόκληρη τήν ἀνθρώπινη φύση, μέ ψυχή καί σῶμα. Στό πρόσωπό Του, θεραπεύονται καί ἐξαγιάζονται, τόσο ἡ ψυχή, ὅσο καί τό σῶμα, τό ὁποῖο δεώνεται «κατά χάριν» μαζί μέ τήν ψυχή «τό συναμφότερον» καί συνδοξάζεται.

Στήν εἰκονογραφία καί ὕμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας, γίνεται ἀναφορά γιά τήν Κοίμηση καί ταφή τῆς Θεοτόκου, γιά τήν ταφή τοῦ Τιμίου Προδρόμου, καθώς ἐπίσης καί γιά τήν ταφή ἄλλων ἁγίων. Βλέπουμε ἐπίσης νά ἀποδίδεται τιμή στό νεκρό σῶμα τῆς Ταβιδᾶ.

Κορυφαία ἔκφραση τῆς ταφῆς, ὡς ἀρχετύπου, ἀποτελεῖ τό γεγονός τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ, τήν ὁποία συμβολικά ἀποτυπώνει ὁ Ἰδιος στήν ἐξίσωση τῆς σποράς τοῦ σιταριοῦ πρὸς τόν ἐνταφιασμό: «Εάν μή ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τήν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτός μόνος μένει. Ἐάν δέ ἀποθάνῃ, πολύν καρπὸν φέρει» (Ἰωάν. 12:24). Στήν Ἁγία Γραφή, γίνεται λεπτομερὴς ἀναφορά στήν Θεόσωμη Ταφή τοῦ Κυρίου

κατά τήν ὁποία ἐναποτέθηκε τό Σῶμα Του μέ τά ὁδόνια καί τά ἀρώματα στό «λελατομημένον ἐκ πέτρας καινόν μνημεῖον». (Μάρ. κεφ. 15,45). Μετά τήν Σταύρωση συνεπῶς, τό Πανάγιον Σῶμα τοῦ Κυρίου μας, δέν κήκε ἀπό τόν Ἰωσήφ τόν Ἀριμαθαίας καί τόν Νικόδημο, ἀλλά ἐνταφιάστηκε μέ ἰδιαίτερη τιμή ἀφοῦ «ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτό σινδόνι καθαῷ» (Ματθ. 27, 59-60).

Ἡ κατεξοχήν πράξη μέ τήν ὁποία ὁ Χριστός ἀποκαδιστᾷ τόν ἄνθρωπο στήν ὁλότητά του καί καταργεῖ τόν θάνατο, εἶναι ἡ Ἀνάστασή Του, ἡ ὁποία σημαίνει Ἀνάσταση τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Κατά τήν μαρτυρία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὁ Κύριος ἀναστήθηκε ὡς «ἀπαρχή τῶν κεκοιμημένων». (Α΄ Κορ. 15,20). «Ἀπαρχή», σημαίνει ὅτι ἀναστήθηκε πρῶτος γιά νά ἀναστηθοῦν κατὰ τόν ἴδιο τρόπο ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, δίκαιοι καί ἁμαρτωλοί. Ὁ Χριστός, ἀναστήθηκε πραγματικά μέ τό ὑλικό Του σῶμα. Ἀναστήθηκε ἄφθαρτο. Τό ἴδιο θά συμβεῖ καί μέ τό ἀνθρώπινο σῶμα τό ὁποῖο νεκρώνεται καί περιμένει τό «κέλευσμα» (παράγγελμα) τοῦ Χριστοῦ κατὰ τήν Δευτέρα Παρουσία (Α΄ Θεσ. 4,16), ὥστε νά ἀναστηθεῖ, νά ξαναενωθεῖ μέ τήν ψυχή καί νά ζήσει αἰώνια μαζί της.

Εἶναι πολύ χαρακτηριστική ἡ προφητεία τοῦ προφήτη Ἰεζεκιήλ, ὅπου περιγράφεται θαυμάσια ἡ Ἀνάσταση τῶν σωμάτων (Ἰεζ. λζ' 1-14), κατὰ τήν ὁποία, τό σῶμα θά εἶναι μέν τό ἴδιο, ἀλλά ἄφθαρτο, ἀθάνατο, ἀνακαινισμένο. «Σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ», κατὰ τόν Ἀπόστολο Παῦλο (Α΄ Κορ. ιε΄ 42-44). Ὁλόκληρη ἡ Μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀναφέρεται στόν ὅλον ἄνθρωπο.

Ἐφόσον ἀναστήθηκε ὁ Ἰησοῦς, πραγματικά ἄνοιξε καί σέ μᾶς τόν δρόμο γιά νά βιώσουμε καί τή δική μας Ἀνάσταση. Αὐτοί εἶναι καί οἱ λόγοι γιά τούς ὁποίους, οἱ Ὁρθόδοξοι θεωροῦμε τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ σάν κορυφαῖο γεγονός γιά τήν σωτηρία μας. Πιστεύουμε μέ βεβαιότητα στήν Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, δηλαδή στήν Ἀνάσταση τῶν σωμάτων. Αὐτό εἶναι καί τό περιεχόμενο τῆς ἐλπίδας μας.

Ἀφοῦ λοιπόν ὁ Χριστός ἐπέλεξε γιά τόν ἑαυτό του τήν ταφή καί τήν ἐξαγίασε, δέν ἐπιτρέπεται νά ἐγκαταλείψουμε τό παράδειγμα πού μᾶς ἄφησε, ἰδιαίτερα μάλιστα ἀφοῦ συνδέεται ὅχι μόνο μέ τήν Ἀνάστασή Του, ἀλλά καί μέ τήν Ἀνάσταση τῶν δικῶν μας σωμάτων. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος προβάλλει τήν σωστή δογματική

σημασία τῆς ταφῆς τῶν νεκρῶν, ἡ ὁποία πρέπει νά γίνεται πρὸς Δόξαν Θεοῦ.

Μέσω τῆς ταφῆς, σώθηκαν ἄφθαρτα καί ἀκέραια λείψανα τῶν Ἀγίων μας (Ἅγιος Σπυρίδων, Ἅγιος Γεράσιμος, Ἅγιος Διονύσιος κλπ.), τὰ ὁποία ἀποτελοῦν γιά μᾶς πηγὴ χάριτος ἀλλὰ καί ὑπόμνηση τῆς δικῆς μας μέλλουσας προοπτικῆς. Ὁ Μέγας Βασίλειος, τονίζει ὅτι, τὰ λείψανα τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ ἀποθανόντων, εἶναι τίμια. Ἀνάλογα διδάσκουν καί οἱ Ἀποστολικές Διαταγές. Κατὰ τόν Ἅγιο Ἰάκωβο Τσαλίκη «Μία μέρα τὰ Λείψανα δά ἀναστηθοῦν κατὰ τὴν βουλή τοῦ Θεοῦ, ὅπως εἶπε ὁ Χριστός μας, καί πάντες ἀναστήσονται». Τὰ Ἅγια Λείψανα, τὰ τοποθετοῦμε σέ λειψανοθήκες, τὰ σεβόμαστε, τὰ προσκυνοῦμε, τὰ τιμοῦμε, τὰ ἀσπαζόμαστε. Διότι, ὄχι μόνο μετέχουν στὴν ἄκτιστη χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μεταδίδουν τὴ θεία χάρη καί θαυματουργοῦν. Ὅχι μόνο ζοῦν μέσα σ' αὐτήν, ἀλλὰ μέ αὐτὴ τὴν θεία χάρη ζωοποιοῦν καί μᾶς. Κατὰ τόν Ἅγιο Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό, τὰ σεβόμαστε ὄχι σάν Θεό, ἀλλὰ σάν κτίσμα γεμάτο ἀπὸ θεία ἐνέργεια καί χάρη. Ἔτσι κατανοεῖται ἡ διὰ τῶν Ἀγίων λειψάνων θαυματουργικὴ δύναμη τῶν Ἀγίων μας στὴν Ἐκκλησία.

Σημαντικές εἶναι οἱ μαρτυρίες περὶ ταφῆς καί Ἀγίων Λειψάνων πού σώζονται στὰ Πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐνδεικτικά, ἀναφέρουμε ὅτι, σέ ἀπόσπασμα Πρακτικοῦ τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τονίζεται τό ἐξῆς: «Ἡ δύναμη τῶν μετὰ τὴν ταφὴ ἀπομενόντων λειψάνων, εἶναι μερικές φορές τόσο μεγάλη, ὥστε ἐκ λειψάνων πολλάκις μαρτύρων καί εἰκόνων, ἐλαύνονται δαίμονες».

Ἀπὸ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, προκύπτει ἐπίσης ὅτι ἡ ταφὴ εἶναι ὁ μόνος τρόπος μεταχείρισης τῶν νεκρῶν σωμάτων. Ἀπὸ Κανόνα π.χ. τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, προκύπτει, ὅτι, τόσο σεβασμό ἔχει ἡ Ἐκκλησία μας πρὸς τόν ψυχοσωματικὸ ἄνθρωπο, ὥστε δέν διστάζει νά τοῦ δώσει τὴν Θεία Κοινωνία, ἀκόμη καί λίγες στιγμές πρὸ τοῦ θανάτου του, ἂν καί γνωρίζει ὅτι σέ λίγο δά ὑπάρχει ἄψυχο σῶμα. Ὁ Κανὼν 7 τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, διατάσσει τὴν καδιέρωση τῶν ἱερῶν ναῶν, μέ τὴν τοποθέτηση σ' αὐτοῦς, ἱερῶν λειψάνων.

Τό σῶμα μας, ἐπειδὴ εἶναι εἰκόνα Θεοῦ, διὰ τῆς μετοχῆς μας στὴν ἁγιαστικὴ χάρη τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων, ἐξαγιαζεται καί ἀποκαθίσταται στό «ἀρχαῖον κάλλος» πού εἶχε πρὸ τῆς πτώσης. Τό σῶμα δηλαδή, δέν περιμέ-

νει τήν καταστροφή του, αλλά τήν «έτέρα μορφή του» (Μάρκ. 16,12), τήν αναμόρφωσή του, «εἰς τό ἀρχαῖον κάλλος».

Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία τό προσεγγίζει μέ ἰδιαίτερο σεβασμό, ἀγάπη καί αἰσθήματα ἱερά. Ἐνταφιάζει τούς νεκρούς πού εἶναι πιστά μέλη της, τελώντας τή νεκρώσιμη ἀκολουθία. Ὅλη ἡ ἐκκλησιαστική ἀκολουθία τῆς ταφῆς, ἔχει σχέση μέ ἐνταφιασμό σώματος.

Μᾶς δίνεται ἐπίσης ἡ εὐκαιρία νά ἀποκτήσουμε καί φιλοσοφική σκέψη, μπροστά στή θέα τοῦ κεκοιμημένου, ὅπως λέει καί ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος. Ἐπισκεπτόμενοι λοιπόν τά μνήματα τῶν κεκοιμημένων μας, αἰσθανόμαστε ὅτι διατηροῦμε μία ἰδιαίτερη σχέση καί ἐπικοινωνία μαζί τους. Πολύ σωστά εἶχε ἐπισημάνει ὁ λαογράφος καί καθηγητής Δημ. Λουκάτος: «Ἐχουμε ἀνάγκη τά λείψανα τῶν νεκρῶν μας. Τό κάψιμο, θά ἦταν ἓνας πλήρης ἀφανισμός μίας ζωντανῆς συνέχειας καί μίας ἐπικοινωνίας, πού τήν θέλουμε».

Ἡ μνήμη τῶν νεκρῶν μας, μᾶς θυμίζει τίς ρίζες μας, τήν παράδοσή μας, τό χρέος μας ἀπέναντι σ' αὐτούς. Οἱ τάφοι τους, τά ὁστᾶ τους, τά λείψανά τους, εἶναι σεβαστά, ἀκόμη καί ἱερά. Τιμοῦμε

τούς τάφους τῶν κεκοιμημένων μας, πάππων, προπάππων... Τιμοῦμε ἀκόμη τά ὁστᾶ τῶν ἡρώων μας. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι ὁ Ἐθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός, στόν Ὑμνο του πρὸς τήν Ἐλευθερία, μέ πολλή συγκίνηση καί δέος γράφει στούς στίχους: «Ἄπ' τά κόκκαλα θγαλμένα τῶν Ἑλλήνων τά ἱερά...». Αὐτή εἶναι ἡ παράδοσή μας.

Ἄς ἔχουμε λοιπόν πάντα ὑπόψη μας ὅτι μέσα στήν Ἐκκλησία, τό σῶμα μας δέν καταδικάζεται, ἀλλά ἀγιάζεται. Δέν ὑποτιμᾶται, ἀλλά ἀνυψώνεται. Δέν καταστρέφεται, ἀλλά σώζεται. Δέν ἀποβάλλεται, ἀλλά θεώνεται. Δέν ὑποβιβάζεται, ἀλλά ἀνυψώνεται, ὅπως ἀναλήφθηκε ὁ Κύριός μας. Δέν εἶναι ἄχρηστο μετά τόν θάνατο, διότι σ' αὐτό θά ἐπιστρέψει ἡ ψυχὴ κατὰ τήν Δευτέρα Παρουσία.

Βέβαια, ὑπάρχουν καί περιπτώσεις πού σώματα Ἁγίων κήκαν ἢ σώματα ἀνθρώπων πυρπολήθηκαν ἀπό διάφορες αἰτίες ἢ καταφαγώθηκαν ἀπό ζῶα. Διαφέρουν ὅμως ὅλες αὐτές οἱ περιπτώσεις ἀπό τήν οἰκειοδελεῆ ἀποτέφρωση τοῦ σώματος. Γιά τόν λόγο αὐτό, ἡ Ἐκκλησία ἀπέναντι στά περιστατικά αὐτά, στέκεται πολύ προσεκτικά καί διαφοροποιεῖ τήν στάση της. Δέχεται ὅτι δέν ὑπο-

κρύπτεται ἐκούσια καύση καί συνεπῶς ὁ Θεός δέν δά καταλογίσει στίς περιπτώσεις αὐτές ἀσέβεια καί ἀπιστία.

Σήμερα, δυστυχῶς, ἡ ἐλληνική κοινωνία στήν πλειοψηφία της, ἀγνοεῖ ὅλα τά παραπάνω. Οἱ σύγχρονες ἀντιλήψεις πού χαρακτηρίζουν τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τήν χριστιανική διδασκαλία. Ἡ καύση τῶν νεκρῶν, εἶναι κορυφαῖο σύμβολο μηδενισμοῦ. Πίσω ἀπό τήν ἐπιθυμία τῆς καύσης, κρύβεται ἡ περιφρόνηση στό σῶμα καί ἡ ἀπιστία στήν Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν.

Δυστυχῶς, σήμερα καί χριστιανοί, συζητοῦν τό ἐνδεχόμενο ἀποτέφρωσης. Δέν δέχονται τό αἰώνιο, τό θεϊκό. Καίμε ὅ,τι ἔχει ἀξία, ὁμορφιά καί διάρκεια. Ἀγνοοῦν ὅτι μία τέτοια βίαιη πράξη εἶναι «βιασμός» τῆς φύσης, ἀφοῦ τό φυσικό εἶναι ἡ ἐναπόθεση στό χῶμα καί ἡ φυσική ἀποσύνδεση.

Ἡ Ἐκκλησία, ἐξακολουθεῖ νά κηδεύει καί νά ἐνταφιάζει τά σώματα τά ὁποῖα κοιμοῦνται, ἀναμένοντας τήν Ἀνάστασή τους. Ἡ Ἐκκλησία, σέβεται τήν ἐπιλογή τῆς καύσης ἀπό ὅσους τό ἐπιθυμοῦν. Ὅφείλουν ὅμως καί ἐκεῖνοι νά ἀναγνώρισουν τήν ἐλευθερία της, ὥστε νά μήν ὑποχρεωθεῖ στίς περιπτώσεις αὐτές νά τοῦς τελήσει Ἐξόδιο Ἀκολουθία. Ἀνεπηρέ-

αστη, ἀκολουθεῖ τό παράδειγμα τοῦ Κυρίου, τήν Εὐαγγελική καί Πατερική διδασκαλία.

Μέσα στήν ἀγκαλιά τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας, οἱ πιστοί, βιώνουμε τόν Χριστό. Δεχόμαστε τήν ταφή καί ὄχι τήν καύση τοῦ σώματος. Ἀναπνέουμε τήν χάρη καί τήν εὐωδία τῶν Ἁγίων Λειψάνων.

«Προσδοκῶ Ἀνάστασιν νεκρῶν καί Ζωήν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν».

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΝΤΑΓΚΟΥΛΗ
Νομικός-Θεολόγος

